

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

BIJEENKOMST 1
HANDLEIDING VOOR DE CATECHIST

Gedoopt of gevormd worden

VOORBEREIDING

Doelstelling

- Kinderen en ouders ontdekken vanuit het roepingsverhaal in Johannes 1,35-51 (opnieuw) wat het is om leerling van Jezus te zijn
- Ze leren hoe doopsel en vormsel een (hernieuwde) kans vormen om leerling van Jezus te worden
- Ze maken kennis met de betekenis van belangrijke elementen in de viering van doopsel en vormsel

Thema en band met het geheel

Tijdens de afgelopen catechesejaren ontdekten kinderen en ouders wat geloven is: een relatie opbouwen met God, door leerling te worden van Jezus. Wat dat precies inhoudt, werd duidelijk doorheen Bijbelverhalen, liturgie en dienstbaarheid. Zo geloven doe je ook samen: in de catechese groep, maar ook veel breder, in verbondenheid met de plaatselijke én de universele kerkgemeenschap.

Sommige kinderen en ouders kozen zelf al om leerling van Jezus te worden, voor of tijdens de initiatieweg die ze tot dusver meegingen. Tijdens de viering van doopsel en vormsel krijgen allen evenwel de kans om, al dan niet opnieuw of dieper, leerling van Jezus te worden, om opnieuw en uitdrukkelijk het geschenk van geloven te vieren en ervoor te kiezen dat geloof een belangrijke plaats te geven in het eigen leven.

Het ja-woord vieren in de vorm van doopsel en vormsel

Jezus nodigt ons allen uit om Hem te volgen. Wat is ons antwoord? Als we 'ja' willen antwoorden, mag dat ook gevierd worden. Dat doen we aan de hand van de rituelen van doopsel en vormsel. In het vormsel wordt door de zalving bekrachtigd wat reeds in het doopsel gebeurde: je wordt opgenomen in de geloofsgemeenschap, omdat je in Gods ogen een belangrijk iemand bent. Meer nog dan bij het doopsel, antwoord je tijdens het vormsel dat je zelf ook iets wil doen met die liefdevolle blik van God: je wil ook verder meewerken aan Zijn droom door Jezus te volgen en deel te worden van de bredere gemeenschap van Zijn leerlingen.

Verloop

Omdat kinderen en ouders hiermee vertrouwd zijn, zal het verloop van deze en volgende bijeenkomst zich voor een groot deel spiegelen aan het verloop van de catechesebijeenkomsten uit het A- en B-jaar. Ook voor wie daar geen gebruik van maakte, zijn deze bijeenkomsten bruikbaar. Gezien de leeftijd van de kinderen willen we het daarbij heel basic houden, en hen en hun ouders vooral laten proeven van de feitelijke betekenis van wat ze zullen vieren tijdens (doopsel en) vormsel.

INHOUDSTAFEL

• Voorbereiding	p1
• Deel 1: kinderen en ouders samen	p2
• Deel 2: leeftijdsgebonden werkgroepen	p3
• Deel 3: kinderen en ouders samen	p6
• Deel 4: afsluitend gebed	p7
• Evaluatie	p8
• Achtergrondinfo	p8
• Bijlagen	p9

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Vicariaat Brussel
Dienst Verkondigen en Vieren
Vlasfabriekstraat 14
1060 Brussel

Tel.: 02 533 29 34
E-mail: wim.catechese@skynet.be

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

EIGENLIJKE BIJEENKOMST

1. DEEL 1 VAN DE BIJEENKOMST KINDEREN EN OUDERS SAMEN

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Zelfklevers en stiften zodat elke deelnemer op zijn borst zijn voornaam kan aanbrengen + drankje*

1. Onthaal

Bij voorkeur mensen uit de geloofsgemeenschap onthalen kinderen en ouders op een warme en hartelijke manier. Op de drempel van doopsel en vormsel is het uiteraard erg belangrijk dat deze laatsten zich welkom weten in die gemeenschap.

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Een kommetje met water en een potje met chrisma*

TIP

- *Reserveer een aparte plek als stilte-ruimte (een lokaal of een apart ingericht gedeelte van een grotere ruimte)*

2. Startmoment

Een catechist heet iedereen welkom en wijst naar water en chrisma, die op een tafeltje uitgesteld staan. Hij vraagt aan de aanwezigen of ze weten waarom die daar staan. Eventueel in een vraaggesprek ontdekken ze dat beide te maken hebben met de sacramenten die ze binnenkort gaan vieren: doopsel en vormsel. De catechist kan al even algemeen duiden wat water met doopsel, en chrisma met vormsel te maken heeft, maar gaat hier nog niet te diep op in.

Dan vraagt de catechist wát ze nu eigenlijk gaan vieren tijdens doopsel en vormsel: dat ze er (opnieuw) voor kiezen leerling van Jezus te zijn, samen met vele andere leerlingen. Jezus zélf heeft van in het begin, tweeduizend jaar geleden al, mensen geroepen om leerling te zijn. Naar één van die Bijbelse verhalen gaan we nu luisteren.

Jezus roept mensen om Zijn leerling te zijn

De catechist nodigt kinderen en ouders uit naar het stiltelokaal of de stiltehoek.

TIJDSBESTEK: 5 minuten

BENODIGDHEDEN

- *Een grote kaars + een klein kaarsje per deelnemer, een Bijbel*

TIP

- *De spilfiguur kan zelf het verhaal uit Johannes lezen, maar hij kan dat ook vragen aan iemand waarvan hij weet dat die goed kan lezen.*

3. Stilteritueel

Eens de kaarsen aangestoken en de Bijbel opengelegd, verwijst een catechist naar de kaarsjes: dat zijn wij allemaal. Maar we zijn niet alleen: er is ook een groot Licht, dat met ons meegaat. Dat Licht is God. Willen we Hem verder een plaats geven in ons leven? Jezus roept ons daartoe op, zoals Hij lange tijd geleden ook al deed. Luister maar.

Hier kan een catechist of ouder het verhaal uit Johannes 1,35-51 lezen, of als dat mogelijk is zelf vertellen.

Daarna gaan kinderen en ouders in groepjes uiteen.

Gedoopt of gevormd worden

2. DEEL 2 VAN DE BIJENKOMST IN APARTE LEEFTIJDGROEPEN

Opmerking vooraf

In wat volgt maken we geen uitdrukkelijk onderscheid tussen kinderen en ouders. Toch lijkt het ons aangewezen om in aparte leeftijdsgroepen te werken, zeker voor de verkenning van het Bijbelverhaal; de manier waarop kinderen en ouders de Bijbeltekst zullen begrijpen en reageren op het roepingsverhaal zal immers naar alle waarschijnlijkheid sterk verschillen. De werkvormen daaronder kunnen apart, of met ouders en kinderen samen beleefd worden.

1. Verkenning: Jezus volgen, wat betekent dat?

Jezus roept ons

De catechist reconstrueert het verhaal samen met de kinderen of ouders. Enkele accenten die hij daarbij kan leggen:

- De apostelen worden bij naam genoemd in het verhaal; het zijn niet zo maar nummers. Zo roept Jezus ook elk van ons persoonlijk, gewoon, zoals we zijn, met onze eigen talenten.
- 'Kom en volg mij.' Eigenlijk klinkt het eenvoudig. Je laat alles achter en volgt Jezus. Zo eenvoudig is dat natuurlijk ook weer niet. Het is ook niet de bedoeling dat je, zoals de leerlingen indertijd, zomaar alles laat vallen. Wél dat je een keuze maakt: wil je Jezus volgen? Of niet? We ontdekten tijdens de catechesebijeenkomsten van de afgelopen jaren dat Jezus volgen je leven toch wel verandert.
- Jezus roept sommige leerlingen in het verhaal zelf, maar soms brengt de ene leerling de andere ook tot bij Jezus. Ook wij kunnen mensen bij Jezus brengen, en andere mensen (onze ouders of kinderen, catechisten, mensen van de gemeenschap) hebben ons Jezus beter

leren kennen. Punt is: geloven, Jezus leren kennen en volgen, doe je niet alleen. Het helpt dat je dit samen met vele andere mensen kan doen, en dat je elkaar daarbij kan steunen.

Tot zover het roepingsverhaal. Jezus roept ons.

Ons antwoord

De vraag is nu: wat antwoorden wij? Doen we zoals de leerlingen in het Bijbelverhaal, en zeggen we 'ja' op Zijn uitnodiging? Als we dat doen, is dat een reden om te feestten, en worden we helemaal lid van de familie van Jezus' leerlingen. Sommigen onder ons vieren dat voor een eerste keer, in het doopsel. Maar degenen die al gedoopt zijn, kunnen tijdens het vormsel hun keuze bevestigen om leerling van Jezus te worden. Zij worden dan gezalfd, om uit te drukken dat God ook bij hen wil blijven, en hoe belangrijk Hij hun keuze vindt, hoe sterk Hij hen wil helpen daarbij.

In wat volgt zullen de kinderen of ouders, samen met de catechist, ontdekken wat er gebeurt tijdens doopsel en vormsel.

TIJDSBESTEK: 15 minuten

BENODIGDHEDEN

- Een werkblaadje per kind of per ouder met de tekst van Johannes 1,35-51

2. Drie suggesties om de Bijbeltekst te verwerken

We bieden hieronder enkele keuzemogelijkheden aan, gerangschikt volgens werkvorm. Zo kan je bij het doopsel één werkvorm nemen, en bij het vormsel een andere. Probeer wel steeds ruimte te maken voor de werkvorm "symboolmarkt", zodat de kinderen en ouders vertrouwd worden met de symbolen uit de liturgische vieringen.

Ook wanneer alle of de meeste kinderen uit de groep reeds gedoopt zijn, is het de moeite waard de betekenis van dit doopsel nog eens op te frissen.

Je kan de verwerkingsvormen tenslotte ook met kinderen en ouders samen doen.

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

TIJDSBESTEK: 50 tot 60 minuten

ADVIES

Zoals steeds adviseren we ook voor deze Godly Playsessies beroep te doen op daartoe opgeleide vertellers. Je kan daarvoor terecht bij:

- Myriam Haelvoet -
myriam.haelvoet@ehb.be -
Regiocoördinator Brussel en
Godly Play verteller

- Mariette Dhondt -
mariette.dhondt@gmail.com,
0475 58 62 84 - Godly Play
verteller

TIJDSBESTEK: 60 tot 90 minuten

BENODIGDHEDEN voor KEUZE 2

- Zie bijlage 1
- Bijbeltekst als je kiest voor het doopsel: het doopsel van Jezus (Matteüs 3,13-17; Marcus 1,9-11; Lucas 3,21-22)
- Bijbelteksten als je kiest voor het vormsel:
 - De zalving van David (1 Samuel 16,1-13)
 - Jezus' leerlingen ontvangen de Heilige Geest (Johannes 20,19-22) - Opgelet: deze tekst kwam ook al aan bod in de laatste bijeenkomst van het B-jaar.

KEUZE 1 - Godly Play

Je kan vooreerst een Godly Playsessie aanvragen over het sacrament (de liturgie) van **het doopsel**. Deze sessie gaat in op een herinnering aan het eigen doopsel of een voorbereiding op het doopsel, en besteedt aandacht aan de verschillende onderdelen van de doop en de opname in de kerkgemeenschap.

Ook de lezingen die op Pinksteren gelezen worden (de toren van Babel en de nederdaling van de Heilige Geest over Jezus' leerlingen in Handelingen 2) zijn uitgewerkt in een Godly Playsessie. Deze sessie stelt het mysterie van Pinksteren centraal, en is een bijzonder boeiend visueel middel om het te hebben over de gave van de Heilige Geest bij **het vormsel**.

KEUZE 2 - Symboolpanelen

- Ook symboolpanelen vormen een boeiende manier om met Bijbelverhalen aan de slag te gaan. Uitgangspunt is dat kinderen en ouders, na de Bijbeltekst verkend te hebben, het verhaal zelf gaan uitbeelden met symbolen van mensen en voorwerpen. Daarbij spelen ook de kleuren van de symbolen een belangrijke rol.
- Net als Godly Play is deze werkvorm erg **visueel**.
- Boeiend aan symboolpanelen is dat elke groep het verhaal in kwestie **op een unieke manier** zal uitbeelden; zo zullen ook in jouw groep fundamenteel verschillende "schilderijen" van het Bijbelverhaal ontstaan.
- Daarom is het belangrijk om nadien per groep een **gids** aan te stellen, die de uitwerking van het verhaal door zijn eigen groep zal uitleggen aan de anderen.
- Als je deze werkvorm **met kinderen en ouders samen** doet, verdeel je voor de uitwerking van het verhaal in symboolpanelen de aanwezigen best toch per leeftijd, zodat kinderen daarin vrij hun

interpretatie kunnen uitwerken (daarbij weliswaar gesteund, maar niet gestuurd door de catechist). Als kinderen en ouders nadien hun eigen werk aan elkaar uitleggen, kan dit tot een boeiende uitwisseling leiden.

- Tracht bij het verkennen of uitbeelden van het verhaal tenslotte ook de **link** te leggen **met symbolen en gebaren uit de sacramentele viering** zelf (een overzicht vind je verder in deze map onder de werkvorm "symboolmarkt").

Materiaal bij deze werkvorm

Een **algemene handleiding** waarin op enkele bladzijden het verloop van deze werkvorm beschreven staat vind je op volgende link:

<http://groeieninhetgeloof.be/onewebmedia/Werken%20met%20de%20Bijbelse%20symboolpanelen.pdf>.

We nemen dit document ook op als bijlage in deze handleiding.

Wil je **de symbolen zelf** printen, dan vind je de nodige modellen op volgende link:

<http://groeieninhetgeloof.be/vormsel/materiaal/Bijbelse%20symboolpanelen.html>.

In het Pastoraal Centrum Brussel hebben we ook één kant-en-klaar pakket met symboolpanelen, dat je kan uitlenen.

Begeleiding

Je kan voor deze werkvorm ook beroep doen op extra begeleiding bij één of meerdere sessies rond symboolpanelen.

Contact:

tel. 02-533 29 30 of greta.teirlinck@ccv.be

Gedoopt of gevormd worden

KEUZE 3 - Symboolmarkt

Omdat deze bijeenkomst (en ook de volgende) uitdrukkelijk focust op de viering van de sacramenten zelf, is het erg belangrijk dat kinderen en ouders kennismaken met de belangrijkste symbolen en handelingen uit die viering.

Dit kan je doen aan de hand van een symboolmarkt. Ofwel stal je alle symbolen van de viering(en) uit **op één tafel**, ofwel voorzie je een soort '**carrousel**' waarbij kinderen en/of ouders in groepjes van het ene standje naar het andere trekken om daar wat uitleg te krijgen (één symbool of gebaar per standje).

Hieronder geven we een overzicht van de symbolen en gebaren die daarbij zeker aan bod moeten komen. Als je met standjes werkt, kan je dit verder inkleden met **visuele elementen** (bij voorbeeld bij water: foto's van sterk stromend en zelfs vernietigend water, water als drank maar ook woestijn;

bij de Geest: foto's van wat wind beweegt of van mensen die in beweging komen).

Belangrijk is ook dat de deelnemers hier **actief betrokken** worden (het kruisteken maken, het credo samen zeggen,..) en hun **zintuigen** echt kunnen gebruiken (water voelen, chrisma aanraken,..)

Je kan ook vertrekken van een doopsel of vormsel dat kinderen en/of ouders **zelf al meegemaakt hebben**: welke symbolen en tekens heb je daar gezien?

Tenslotte is het erg belangrijk bij elk symbool niet alleen de **link met** de viering te leggen, maar ook met de idee van **Jezus' leerling worden**, want daarover gaat het uiteindelijk in deze samenkomst (zie uitleg aan het begin van deze handleiding).

TIJDSBESTEK: 30 minuten

BENODIGDHEDEN voor KEUZE 3

- Zie bijlagen 2-3-4
- Eén of meerdere tafels
- Kruisbeeld of andere afbeelding van het kruisgebeuren
- Kom met water
- Credo (bij voorkeur dat credo dat de gemeenschap gewoonlijk uitspreekt tijdens de liturgie)
- Een potje met chrisma
- Doopkleed
- Doopkaars

Symbolen en gebaren bij het doopsel

- Naamgeving
- Kruisteken (hét herkenningsteken van de familie der gedoopte christenen, waarin de nieuw gedoopte wordt opgenomen)
- Handoplegging
- Water
- Credo (het "volkslied" van diezelfde familie)
- Zalving met chrisma
- Doopkleed
- Doopkaars: licht (Jezus als Licht op ons pad)
- Effata

Symbolen en gebaren bij het vormsel

Uiteraard komen hier verschillende symbolen en gebaren van bij het doopsel terug: kruisteken, Credo, handoplegging, zalving met chrisma. Bij het vormsel gaat het immers om de bekrachtiging van het doopsel. In dat verband kan je de hernieuwing van de doopbeloften hier aanhalen.

De naamopgave die vaak tijdens een viering voor het vormsel gebeurt, gaat dan weer terug op de naamgeving bij het doopsel.

MEER INFO

Meer uitleg over kruisteken, handoplegging, en zalving met chrisma vind je ook in bijlagen bij deze handleiding.

Verdere inspiratiebronnen

- Op de website <http://www.bijbelin1000seconden.be> vind je per Bijbeltekst niet alleen interessante achtergrondinformatie maar ook boeiende werkvormen. Ga dus zeker eens een kijkje nemen; de Bijbelteksten die we hierboven onder de werkvorm "symboolpanelen" vermeldden voor doopsel en vormsel, komen ook op deze website aan bod.

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

- In het werkjaar 2007-2008 werkte IJD Jongerenpastoraal Vlaanderen de themamap “**Lopend vuur**” uit. Daarin vind je heel wat werkvormen om aan de slag te gaan met het verhaal van de nederdaling van de Geest over Jezus' leerlingen in Handelingen 2. De jongste leeftijdsgroep in deze map is dan wel 12-14 jaar, toch vind je er mogelijk inspiratie voor de eigen creatieve verwerking van het verhaal in de voorbereiding **op het vormsel**. Deze map staat niet meer online, maar je kan er wel naar vragen via www.ijd.be.
- We hebben in de loop der jaren informatie verzameld over heel wat **interessante publicaties** rond de betekenis van doopsel en vormsel. Ben je op zoek naar verdere informatie, dan helpen wij je graag op weg. Je kan ons contacteren op tel.nr. 02-533.29.30 of via greta.teirlinck@ccv.be.

3. DEEL 2 VAN DE BIJENKOMST KINDEREN EN OUDERS SAMEN

Hiervoor gaat iedereen terug naar het lokaal waar de catechese begon.

TIJDSBESTEK: 10+10 minuten

BENODIGDHEDEN

- Kaartjes met woorden en/of foto's in verband met leerling worden van Jezus, doopsel en/of vormsel (zie paars kader)
- Een groot prikbord of een flapbord
- Enkele dikke stiften

TIP

Voorzie voor deze oefening voldoende variatie in de kaartjes, en van elke foto of elk woord eventueel ook meerdere kaartjes, zodat iedereen voldoende keuzemogelijkheden heeft.

1. Creatief moment en moment van samenbrengen

Iedereen, kinderen en ouders, mag uit de kaartjes (zie “benodigdheden”) één exemplaar kiezen dat het best weergeeft wat hem of haar is bijgebleven van de voorbije bijeenkomst, en even nadenken waarom hij of zij dat kaartje kiest.

Enkele voorbeelden van zo'n woorden:

water, geloven, God, Jezus, olie, zalving, credo, “Kom mee”, “Kefas”, ontmoeten, familie, gemeenschap, kaars, handoplegging, kruis,...

Enkele voorbeelden van zo'n foto's:

water, iemand die bidt, Jezus roept mensen, olijfboom, chrisma, (een deel van) het credo of mensen die het samen uitspreken, rots, familie, een geloofsgemeenschap, kaars, handen, kruis, kerkgebouw, de zalving of handoplegging van een vormeling, het doopsel van een kind,...

Nadien vertelt iedereen iets bij het eigen kaartje, om het dan eventueel op een prikbord vast te prikken. Men kan de kaartjes ook vastplakken op een flapbord, en bij elk kaartje één kernwoord opschrijven.

Het bord kan nadien ook tijdens de volgende gezinsviering en/of de viering van de initiatiesacramenten een plaats krijgen, om aan de geloofsgemeenschap te tonen wat doopsel, vormsel en leerling worden van Jezus allemaal oproepen. Misschien herkennen sommige aanwezige kerkgangers ook wel iets van hun eigen doopsel en vormsel, en wordt de betekenis ervan aldus opgefrist of opnieuw tot leven gebracht.

Gedoopt of gevormd worden

2. Op weg

PRAKTISCHE SCHIKKINGEN

Ouders en kinderen krijgen de praktische informatie mee voor de volgende catechesebijeenkomsten en mogelijkheden om aan te sluiten bij activiteiten van de geloofsgemeenschap.

Kinderen en ouders krijgen een blad met foto's en woorden die te maken hebben met leerling worden van Jezus, doopsel en vormsel. Ze kunnen op basis daarvan thuis nog eens napraten over de betekenis van doopsel en vormsel. Misschien kiezen ze één van de volgende dagen een andere foto of een ander woord dan wat ze tijdens het creatief moment kozen.

Alle aanwezigen krijgen een overzicht van de data van de volgende bijeenkomsten: het inoefenen van, en de feitelijke viering van doopsel/vormsel (zo dit gebeurt voor de viering van de eerste communie), en de volgende catechesebijeenkomst over de eerste communie.

VERBONDENHEID MET DE LOKALE GELOOFSGEMEENSCHAP

Kinderen en ouders worden uitgenodigd op de eerstvolgende (gezins)viering. Als de geloofsgemeenschap voor de volgende catechesebijeenkomst nog een ander initiatief neemt dat kinderen en ouders kan aanspreken, worden zij hierop eveneens uitgenodigd. Het is zinvol dat de deelname aan het leven van de geloofsgemeenschap in deze periode wat intenser wordt.

Omdat het credo een belangrijke rol speelt in deze catechesebijeenkomst, kunnen kinderen in de eerstvolgende familieviering ook plechtig hun geloofsbelijdenis uitspreken voor of met de plaatselijke geloofsgemeenschap (al kan dit ook tijdens de viering van de initiatiesacramenten of later).

PETER / METER

Kinderen en ouders kunnen hier hun peter/meter vanuit de geloofsgemeenschap ontmoeten. Zo doopsel / vormsel voor de eerste communie worden gevierd, kunnen ze peter/meter ook al een mooie uitnodiging bezorgen.

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- Een A4-blad met (een selectie uit) de woorden en foto's op de kaartjes van het voorbije creatief moment
- Folders met de activiteiten van de plaatselijke geloofsgemeenschap en de mogelijkheid (formulier) om zich te engageren als medewerker of deelnemer aan die activiteiten

TIP

Als er kinderen bij zijn die nog niet gedoopt zijn, kan je die ook dopen tijdens de eerstvolgende gezinsviering na deze catechesebijeenkomst(en). Toch blijft de initiële idee van dit initiatieproject dat de drie sacramenten in dezelfde viering worden gevierd.

4. DEEL 4 VAN DE BIJENKOMST: AFSLUITEND GEBED

De catechist nodigt iedereen nu uit op het afsluitend gebed in een aparte gebedsruimte of afgescheiden hoek in het catecheselokaal.

De grote kaars wordt aangestoken: die verwijst naar God. Alle aanwezigen kunnen dan een klein kaarsje aansteken en het rond de grote kaars zetten.

Iemand opent de Bijbel op het verhaal van de roeping van de leerlingen in Johannes 1,35-51. Hij of zij leest het verhaal nog eens voor. Een catechist legt eventueel heel kort en kernachtig nog even de link met doopsel en vormsel.

Een catechist of ouder spreekt daarop een kort gebed uit (zie suggesties gebeden en liederen in bijlage).

Omdat de geloofsbelijdenis een belangrijke rol speelt in deze bijeenkomst, kan men hier ook samen de geloofsbelijdenis zeggen, al dan niet aan de hand van de tekst in de suggesties gebeden en liederen in bijlage. In de eerstvolgende familieviering kunnen kinderen ook hun plechtige geloofsbelijdenis doen, al kan dit ook tijdens de viering van de initiatiesacramenten of later.

We bidden daarna samen het *Onze Vader* en zingen een lied uit de bijlage met gebeden en liederen.

TIJDSBESTEK: 10 minuten

BENODIGDHEDEN

- Bijbel, grote kaars en kleine kaarsjes
- Bijlage met gebeden en liederen

TIP

Het is ook mogelijk dat de kinderen die gedoopt zullen worden hier, symbolisch, hun doopkaars bijzetten, zonder deze evenwel al aan te steken.

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

Een kind of ouder sluit de geopende Bijbel.

Er wordt een zegen uitgesproken en iedereen maakt een kruisteken.

Alle kaarsen worden uitgeblazen. Nadien verlaat iedereen het lokaal of de stiltehoek. Deze catechesebijeenkomst is ten einde.

EVALUATIE

Aan het einde van elke bijeenkomst is het zinvol om even met de catechisten samen te zitten en de voorbije bijeenkomst te evalueren. Een snelle evaluatie kan met klassieke vragen als:

- wat ging goed?
- wat kon beter?
- wat moeten we volgende keer zeker vermijden?
- waarmee moeten we rekening houden naar de volgende samenkomst, zowel praktisch als inhoudelijk?

Voor deze samenkomst geven we ook enkele specifieke richtvragen mee.

SPECIFIEKE RICHTVRAGEN

- Slaagden we erin om de betekenis van doopsel en vormsel bij kinderen en ouders op te roepen? Bereikten we dit (on)voldoende, of verwachtten we te veel van de aanwezigen?
- Was deze bijeenkomst zinvol? Betekent ze een verrijking voor a) de praktische voorbereiding van de viering van de initiatiesacramenten, en b) de viering zelf?
- Werd de geloofsgemeenschap, waarin kinderen en misschien ook ouders verder worden opgenomen door doopsel en vormsel, naar ons aanvoelen voldoende betrokken bij dit catechesemoment?
- Hebben we van hieruit voldoende zicht op hoe we de catechesebijeenkomst over de eucharistie willen vormgeven? Zo we ook die bijeenkomst reeds hadden voorbereid, willen we er dan nog iets in aanpassen vanuit wat we tijdens deze samenkomst meemaakten?

ACHTERGRONDINFO

Voor de **context** van het Bijbelverhaal verwijzen we je naar de inleiding op het boek Johannes. Die inleiding vind je bij elk Bijbelboek in de meeste edities van de Willibrordvertaling.

Meer informatie over **Johannes 1,35-42** vind je, samen met concrete verwerkingstips, op

<http://www.bijbelin1000seconden.be/menu/tiki-index.php?page=2e+zondag+door+het+jaar+B+-+evangelie>

Jezus' leerling worden

Jezus' leerling blijven

BIJLAGEN BIJ DE HANDLEIDING VAN DE CATECHIST

BIJLAGE 1 WERKEN MET DE BIJBELSE SYMBOOLPANELEN

Wie aan de slag wil met deze methodiek, heeft het best al eerst eens zelf 'gedaan'... Die ervaring helpt immers om de bedoeling van deze vorm van werken met Bijbelverhalen onder de knie te krijgen.

Hieronder vind je alvast wat uitleg, op de eerder vermelde site vind je alle symbolen printklaar, met vermelding van de te gebruiken kleur. Met dank aan Dominique Vandeborgh, sdb, die de bestaande figuren een printvriendelijke lay-out gaf.

Bijbelse symboolpanelen

Bijbelverhalen lees je niet op dezelfde manier als een krantenartikel, een geschiedenisboek, een liefdesbrief of een gedicht. Toen men deze verhalen opschreef, maakten de schrijvers ook gebruik van symbolische taal. Om de Bijbelse verhalen te begrijpen, is het dan ook nodig te durven overstappen van de vraag "is dat werkelijk zo gebeurd?" naar de vraag: "wat wil dat verhaal ons vertellen? Wat wil het ons vertellen over God en mens?"

Het werken met symboolpanelen is geïnspireerd op twee Franse catechetische methodieken, één die je best kan beschrijven als een poging tot Bijbelse catechese door mid-

del van tekeningen en één die de nadruk legt op de symbolische betekenis van de Bijbelse teksten. De werkvorm zoals wij hem hier uiteindelijk beschrijven, werd uitgewerkt door Reinhilde Houtevels – Minet (Maison de la P(p)arole Kikayone in Sint-Lambrechts-Woluwe)

Symbolische taal van Bijbelse verhalen begrijpen in 5 stappen

Bij het werken met symboolpanelen worden er vier stappen doorlopen. De vijfde is een uitwisseling met elkaar, het vertellen van de eigen ervaringen aan de anderen. De uitbeelding van de tekst, gebeurt aan de hand van een reeks gestileerde tekeningen. We beschrijven de werkvorm hier stap voor stap.

Werkvorm in 5 stappen

STAP 1: SITUERING VAN HET VERHAAL

De catechist leest het verhaal voor en situeert het in het betreffende Bijbelboek. Wat was er voordien gebeurd, hoe komen de personages terecht in de situatie waarin ze nu verkeren? Waar speelt het zich af en wanneer?

STAP 2: VRAGEN EN VERBANDEN

a. Zijn er vragen naar extra uitleg? Woorden die niet begrepen worden, iets dat men niet goed kent... het gaat hier om vragen op het puur letterlijk niveau.

b. Aan welke teksten van de Bijbel (zowel

eerste als tweede testament) of aan welke elementen van de liturgie doen sommige woorden, uitspraken, beelden je denken? (het is goed mogelijk dat hier niet veel uitkomt, maar toch maar even proberen...)

c. Vragen naar de inhoud van de tekst. Wat gebeurt hier eigenlijk, verstaan we dat? Wat strookt er niet met de logica? Waarom zijn sommige details vermeld? Dit zijn vragen waarop geen duidelijk of juist/fout antwoord te formuleren valt, maar waarover je samen met de groep in gesprek zult moeten gaan. Hoe verstaan anderen het, wat zouden zij hier op zeggen?

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

STAP 3: HET VERHAAL.

Na al wat we gehoord hebben... kunnen we nu uit het verhaal halen wat voor ons belangrijk is. Is er een beweging in het verhaal? Welke? Wie speelt er mee in het verhaal? Wat gebeurt er met die mensen? Treedt er een verandering op? Je kan de kinderen alle personages die voorkomen laten onderlijnen in hun tekst. Dan kijken met welke personages er iets gebeurt. Wie doet wat? Wie overkomt wat?

STAP 4: HET SYMBOOLPANEEL

De kinderen worden in groepjes van maximaal 5 verdeeld.

Ieder groepje krijgt een prikbord of legblad en een set symboolfiguren (zie verder). Als het de eerste keer is dat je hiermee werkt, zal je de kinderen even toelichting bij de figuren moeten geven.

Opdracht voor de kinderen: beeld deze situatie uit aan de hand van de symbolen. De catechist gaat in elk groepje even kijken of het werkt. Welk symbool willen we gebruiken? Waarom dat symbool? Waarom in die houding?

Kom niet te snel met oplossingen aandraven, maar ga in gesprek met de kinderen. Wat zouden zij kiezen? Waarom?

STAP 5: UITWISSELEN

Aansluitend bekijken we met alle kinderen samen de verschillende tafereelen. Elk groepje mag zijn tafereel ook verduidelijken. Ook de catechist stelt verduidelijkende vragen. Belangrijk om op het spoor te komen: waar staat Jezus, waar staat God, waarom heb je dat zo in beeld gebracht?

Als we alle panelen bekeken hebben, komt de vraag: wat hebben we voor nieuws ontdekt?

Betekenis van de symbolische tekeningen

Hier vind je een beschrijving van de verschillende tekeningen/symbolen die gebruikt worden. Je kan ze ook downloaden, zodat je ze kan afdrukken, kopiëren in de aangegeven kleur en uitknippen. Je hebt best een paar exemplaren van elk symbool.

Elk van de tekeningen/symbolen kan verschillende betekenissen hebben: hieronder zijn er alleen bij wijze van voorbeeld enkele aangegeven. Pas bij het lezen van de Bijbel ontdekt men hoeveel er mogelijk zijn.

KLEUREN

Rood: avond, profeten, bloed

Blauw: water, nacht, vrouw

Bruin: streng, soberheid, moeilijkheid

Grijs: steen

Geel: middagzon, woestijn, dorst

Oranje: kleur van de zon in de vroege ochtend van Pasen, wijst altijd op een verband met God, met de verrijzenis (vb een personage in het wit maar omhuld met een oranje aura = iemand die vervuld is van Gods Geest)

Vaalgroen: ziekte, dood

Groen: openheid, hoop

Gedoopt of gevormd worden

ELEMENTEN

Trouwring: verbond

Altaar: offer

Weg: hoop, gang

Mandje: leegte of volheid

Kruis: moeilijkheid, passie

Woestijn: bezinningstijd, rijpingstijd

Opborrelend water: leven, dorst

Water-zee: kwaad, dood

Geopend hek: bevrijding

Gesloten hek: kwaad, opsluiting, lijden

Kruik: vervulling of tekort

Jeruzalem: plaats van dood en verrijzenis (kruis en opgaande zon)

Maan en ster: nacht, duisternis

Gesloten huis: dat door Christus (of de apostelen) niet is bezocht, opsluiting

Open huis: kerk, plaats waar het Woord wordt gehoord en Christus en de anderen worden ontvangen.

Berg: moeilijkheden, ontmoeting met God

Vogel of geopend boek: Woord

Brood en wijn: eucharistie, voedsel uit God

Rots: waaruit in de woestijn water ontspringt (Christus in de brief aan de Hebreëën)

Boekrol: eerste testament (tanakh)

Oranje zon: dageraad van Pasen

Gele zon: middag, als men dorstig is

Rode zon: avond

Tafel: communie

Tafel met een kruis als een mast: kerk, Petrus' boot

FIGUREN

Jezus: in het oranje, in de 7 voornaamste houdingen: lopen, bidden (vragen), verkondigen (bejubelen), voorschrijven, bespreken, dienen (genezen, zich om iemand bekommeren), zitten (bestendigheid).

Leerlingen en apostelen: in het wit, houdingen net als Jezus

Profeten: (al diegenen die spreken namens God): in het rood, zich gedragend zoals Christus

De gemeente: de twaalf aan een tafel

De menigte: in neutrale houding, armen hangend langs de zijden

De zieken:

-in een "neutrale" houding: de tekening wordt plaatselijk vaalgroen gekleurd om de kwalen aan te duiden waar de betrokkenen aan lijden (groene ogen voor de blinden, groene vlekken over het hele lichaam voor de melaatsen, enz...)

-op een draagbaar: lammen met armen en benen vaalgroen, doden vaalgroen over het hele lichaam

-in een houding van zelfgenoegzaamheid (buik naar voren): schriftgeleerden en (soms) Farizeeën.

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

BIJLAGE 2 — DE HANDOPLEGGING

ALGEMEEN

- Handen drukken gevoelens uit: liefdevolle aanraking, slaan bij ruzie en haat, ...
- Handoplegging: symbool voor kracht en mededeelzaamheid

IN DE CHRISTELIJKE LITURGIE

1) Gave

- Meegeven, overdragen van Gods kracht, bescherming, genezing, bevrijding
- Rechtstreeks contact: God is heel dicht bij je, Hij laat je niet los.
- Kortom: God houdt van je, Hij vindt je tof.

2) Opgave

Meegeven van een zending: 'hou ook anderen een hand boven het hoofd en werk zo mee aan een droom van een wereld.'

BIJLAGE 3 — HET KRUISTEKEN

Tijdens het Vormsel word je getekend met een kruisteken.

Het kruisteken is het teken van elke christen. Het kruisteken verwijst naar Jezus.

Wie die Jezus dan wel was?

Wel, Hij kwam uit een zeer eenvoudige familie van schrijnwerkers. Veel mensen met problemen vroegen raad aan Jozef, de vader van Jezus.

Toen Jezus ongeveer 30 jaar was, werd Hij gedoopt. Daarbij zei God dat Jezus Zijn Zoon was. Vanaf dat moment begon Jezus rond te reizen: overal vertelde Hij dat God de mensen graag zag, en om dit te tonen genas Hij zieken en schonk Hij vergiffenis aan mensen die zich schuldig voelden over hun fouten. Zo werkte Hij aan Gods droom met de mensen. Machtige en jaloerse mensen hebben Hem daarom voor de rechtbank gedaagd en Hij werd, onschuldig, ter dood veroordeeld. Jezus is aan het kruis genageld omdat Hij Gods droom met de mensen niet wilde opgeven.

Als je dus tijdens je Vormsel een kruisje ontvangt, wil dat zeggen dat je graag wil leven zoals Jezus. Dat wil niet zeggen dat je zelf aan het kruis moet genageld worden. Natuurlijk niet! God houdt te veel van je om zoiets te vragen. Maar je wil wel Gods droom verderzetten door altijd weer klaar te staan voor andere mensen, en door tijd te maken voor God (bidden, naar de eucharistieviering gaan,...).

Toch zijn we allemaal uniek: niemand is helemaal hetzelfde, ieder van ons heeft van God haar of zijn eigen talenten gekregen om mensen graag te zien. Misschien kan je mensen gemakkelijk doen lachen, misschien geef je mensen graag eens een goede knuffel, of – wie weet – misschien ben je een goede klusjesman en kan je zo mensen helpen.

JULLIE MOGEN DUS ALLEMAAL, OP JE EIGEN MANIER, GODS LIEFDE VOOR DE MENSEN ZICHTBAAR MAKEN OP DEZE WERELD.

Proficiat dat jullie dat willen doen!

Jezus' leerling worden Jezus' leerling blijven

BIJLAGE 4 — ZALVING MET OLIE

Je wordt eerst en vooral gezalfd met het heilig chrisma: een mengeling van olijfolie en balsem, met een goede geur.

WAAROM OLIJFOLIE EN BALSEM?

Hierover laten we even de oude jood Ben aan het woord. Hij kent er meer van.

Ben, vanwaar die olijfolie?

Wel, de olijfolie komt van de olijfboom, het teken van mijn volk, **de Joden**.

Die olijfboom kan zo maar eventjes 3000 jaar oud worden! Het lijkt wel of de boom onsterfelijk is. En zo is het ook met mijn volk: het lijkt onsterfelijk. Lang geleden werden we door God uit Egypte bevrijd, waar we slaven waren. We hebben sindsdien echt alles meegemaakt: we moesten 40 jaar lang door de woestijn trekken, daarna werden we voortdurend onderdrukt door vreemde volkeren, en zelfs tijdens de Tweede Wereldoorlog werden we door de Duitsers achtervolgd, gevangen genomen en vermoord.

En toch, onze God heeft ons nooit in de steek gelaten. We hebben er altijd weer de moed in gehouden. Onze hoop op een betere toekomst heeft er ons altijd weer door geholpen. En zo is ons volk altijd blijven bestaan, net als de olijfboom.

De olijfolie, de olie van de boom, is dan ook het symbool van Gods liefde: wie gezalfd wordt met die olie, weet dat God hem of haar nooit in de steek zal laten. Meer nog: als we gezalfd worden, nodigt God ons eigenlijk uit om ook andere mensen nooit in de steek te laten.

Trouwens, in dat verband heb ik voor jou nog een weetje. Je weet toch dat Jezus ook wel eens de **Messias** genoemd wordt, hé? Wel, dat woord "Messias" betekent eigenlijk: "Hij die gezalfd is met olie". En dat klopt: ook Jezus was doordrongen van de olie, van Gods liefde. En als een echte Gezalfde probeerde Hij die liefde van God ook uit te stralen naar ALLE mensen: mensen die zich gekwetst voelden, verdrietige mensen, armen, gehandicapten en zieken, mensen die een fout hadden begaan en die daarover spijt hadden,...

En binnenkort word ook jij door de vormheer gezalfd met olie. Tja, dan zet je dus ook de grote stap. Als je met die olie, symbool van Gods liefde voor jou, gezalfd wordt, dan betekent dit dat God je altijd graag zal blijven zien, dat Gods liefde je helemaal zal doordringen, net als de olie. En tegelijk word je ook uitgenodigd om een "gezalfde" te zijn voor andere mensen, net zoals Jezus dat is:

Gezalfd worden betekent leven zoals Jezus, dankzij Gods'liefde, altijd klaar om andere mensen graag te zien.

Dat lijkt niet gemakkelijk. En het zal ook niet altijd gemakkelijk zijn. Maar je staat niet alleen: alle mensen die ooit gezalfd werden, zullen ook voor jou klaarstaan als

Gedoopt of gevormd worden

je het moeilijk hebt. Alle mensen die in Jezus geloven zullen, samen met jou, werken aan een betere wereld.

Zo zullen we allemaal samen een echte Kerk vormen.

En Jezus Zelf laat je daarbij natuurlijk ook niet in de steek: Hij is erg gelukkig als mensen geloven dat Hij het goed met hen bedoelt. Trouwens, ook Jezus heeft het niet altijd gemakkelijk gehad: sommige mensen begrepen niet dat Hij de mensen alleen maar graag wou zien. Hij is dan ook de eerste om te begrijpen dat jij het ook niet altijd gemakkelijk hebt, en Hij zal altijd bij jou blijven, als een trouwe Vriend.

En zo krijgt de liefde het laatste woord:

- de liefde van God voor jullie,
- de liefde van andere mensen voor jullie,
- de liefde van jullie voor God,
- de liefde van jullie voor andere mensen.

Ben, waarom wordt er dan balsem aan de olie toegevoegd?

Wel, vroeger werden dode mensen vaak gebalsemd om hen beter te kunnen bewaren. Als je gezalfd wordt met balsem, dan bestaat daarvoor maar één reden: dat de olie, de H. Geest van God, altijd in jou bewaard mag blijven!